

Рис. 1. Процес ризик-менеджменту

Оцінка – це кількісний опис виявлених ризиків, у процесі якого визначають такі їх характеристики, як імовірність і розмір можливих наслідків. Водночас формують набір сценаріїв розвитку несприятливих ситуацій. Для різних ризиків можна побудувати функції розподілу ймовірності настання наслідків залежно від їх розміру.

Виявлення й оцінка тісно пов'язані між собою, і не завжди можна розділити їх на самостійні частини загального процесу. Більш того, часто аналіз іде у двох протилежних напрямках – від оцінки до виявлення і навпаки. У першому випадку вже зафіксовано збитки і слід виявити їх причини. У другому випадку на основі аналізу системи виявляють ризики і можливі наслідки.

Ранжирування і відбір ризиків – визначення ступеня важливості ризиків для компанії і порядку, у якому ними

займатиметься компанія. Критерієм може бути порівняння наслідків з прибутком, доходом та активами компанії.

Вплив на ризик – застосування конкретних способів впливу на ризики компанії для нейтралізації їх наслідків.

Оцінка економічної ефективності управління ризиками – визначення витрат та вигод від застосування запропонованих методів управління ризиками.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження проблем управління підприємницькими ризиками дозволяє зробити наступні висновки. По-перше, низька інноваційна активність вітчизняних підприємств значною мірою пояснюється відсутністю сучасної методики управління підприємницькими ризиками. По-друге, практичні підходи до управління підприємницькими ризиками, які містяться в низці документів, розроблених міжнародними асоціаціями з ризик-менеджменту, можуть бути використані, після певної адаптації, до управління ризиками українських підприємств. По-третє, основною методикою управління підприємницькими ризиками є Програма управління ризиками, яка складається з наступних основних елементів: резюме для вищого керівництва; опис бізнесу компанії; стратегічні і тактичні цілі компанії; фактори ризику компанії; оцінка ризику: наслідки та ймовірність; карта ризиків; методи впливу на ризики; економічна ефективність управління ризиками; додатки.

Подальше дослідження управління підприємницькими ризиками має бути спрямоване на вивчення проблем, пов'язаних із її практичним впровадженням в практику управління вітчизняними підприємствами.

1. Звіт економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка про науково-дослідну роботу "Теорія і практика соціально-економічного розвитку України в умовах ринкових перетворень" (2001 – 2006 рр., заключний звіт), №01БФ040-01. Науковий керівник д.е.н. Базилевич В.Д., 1837 с. – 2006 р. – [Електронний ресурс: www.nauka.univ.kiev.ua].
2. European Charter for Small Enterprises. – [Електронний ресурс: http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/charter/index_en.htm].
3. Київська міська програма підтримки малого та середнього підприємництва на 2007 – 2008 роки. – [Електронний ресурс: www.bizportal.kiev.ua].
4. Риск-менеджмент: Учебник / В.Н. Вяткин, И.В. Вяткин, В.А. Гамза, Ю.Ю. Екатеринославский, Дж.Дж. Хэмптон; Под. ред. И. Юргенса. – М.: Издательско-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2003.
5. Хохлов Н. В. Управление риском. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999.
6. Чернова Г. В. Практика управления рисками на уровне предприятия. – СПб.: Ин-т страхования, 2000.
7. Гранатуров В.М. Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения: Учеб. пособие. – М.: Изд-во "Дело и сервис", 1999.
8. Тэлман Л.Н. Риски в экономике: Учебное пособие для студ. вузов / Под ред. В.А. Швандара. – М.: ЮНИТИ, 2002.
9. AS/NZS Risk Management Standard 4360:2004. – [Електронний ресурс: <http://www.riskmanagement.com.au>].
10. Publications Risk Management Standard <http://www.airmic.com/publications.asp>.
11. Enterprise Risk Management – Integrated Framework [Електронний ресурс: <http://www.coso.org/publications.htm>].

Надійшла до редколегії 26.11.2007

Т. Литвиненко, канд. екон. наук, доц.

БАЗОВІ СКЛАДОВІ ПОНЯТТЯ "КОНКУРЕНЦІЯ"

На основі врахування еволюції поглядів на конкуренцію розкрито сутність конкуренції як системи відносин суперництва між суб'єктами ринку, які мають мотив досягти переваг в умовах певної ринкової структури.

The article deals with the competitiveness as the system of competitive relationships between the market subjects.

Постановка проблеми. Проблеми економічної конкуренції і конкурентоспроможності займають чільне місце у світовій та вітчизняній економічній літературі. В умовах існування значної кількості різних наукових підходів особливо значення набуває не лише виділення і порівняльний аналіз існуючих теорій і концепцій, а дослідження еволюції поглядів на конкуренцію, оскільки саме таким шляхом можна систематизувати значну кількість поглядів на це важливе економічне явище і на цій основі розробляти практичні рекомендації для підвищення рівня конкурентоспроможності національного виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У 90-х роках ХХ ст. М. Портер, працюючи в складі Комісії з конкурентоспроможності в промисловості при президентів США Р. Рейгані зазначав, що у світі ще не склалися загальноприйняте визначення власне поняття "конкурентоспроможність". "Для фірм конкурентоспроможність означала можливість конкурувати на світовому ринку за наявності глобальної стратегії. Для багатьох конгресменів конкурентоспроможність означала позитивний зовнішньоторговий баланс. Для деяких економістів конкурентоспроможність означала низькі виро-

бничі витрати на одиницю продукції, що приведені у відповідності до обмінного курсу... Чисельні суперечки про те, чи існує в США взагалі така проблема, були частково зумовлені неоднозначним розумінням терміна. Доповідь комісії не дала відчутних результатів і не сприяла виробленню загального підходу." [1]. Висновок, зробленим Майклом Портером в той час про те, що відсутня загальноновизнана теорія, яка пояснює конкурентоспроможність, справедливий і сьогодні. Причина тут криється не в тому, що недостатня увага приділяється цим проблемам, і не тому, що саме поняття національної конкурентоспроможності є багатоаспектним.

Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Проблема в тому, що до цього часу в економічній літературі точаться дискусії про сутність конкуренції, чітко не розрізняються поняття "конкуренція" та "конкурентоспроможність" [2]. Все це, зокрема, свідчить про те, що назріла потреба створити та виокремити зазначену проблематику в окрему систему знань – теорію конкуренції.

Мета статті полягає в спробі на методологічному рівні розкрити особливості понять "конкуренція" та "конкурентоспроможність".

Виклад основного матеріалу. Поняття конкуренції є фундаментальним в теорії світової економіки. Конкуренція пронизує всі рівні і ланки економічної системи – від мікрорівня (підприємство, фірма) до макрорівня (економіка країни, світова економічна система), є необхідною умовою їх ефективного функціонування. Ефективність господарювання суб'єктів економіки будь-якого ієрархічного рівня і управління такими суб'єктами визначальним чином залежить від розуміння природи конкуренції, форм її прояву, методів конкурентної боротьби і чинників, що визначають готовність суб'єктів економіки до такої боротьби.

Конкуренція веде до кращого використання ресурсів та всіх інших можливостей економічної системи. Більша частина всіх досягнутих людством благ отримана завдяки конкуренції. Конкуренція вимагає раціональної поведінки як умови існування на ринку. Конкуренція стимулює раціональність. Без цього поняття не обходиться жодна модель механізму функціонування ринку. Теорія ринкової конкуренції, на відміну від інших понять економічної науки, знаходить своє широке практичне застосування, постійно еволюціонує. Різні теоретичні уявлення про конкуренцію склались не відразу, вони формувались протягом тривалого часу.

Відходячи від західної традиції, зазначимо, що початковим періодом дослідження конкуренції можна вважати меркантилізм. Погляди меркантилістів знаходили своє відображення в політиці, яка була спрямована на обмеження ввезення зарубіжних товарів та забезпечення пільг на ті чи інші форми торгівлі. Іншими словами, політика меркантилістів мала за мету обмежити конкуренцію. Один з провідних представників меркантилізму Т. Мен головною турботою держави вважав забезпечення дії правила: продавати іноземцям щорічно на більшу суму, ніж купувати у них. Лише за допомогою активної зовнішньої торгівлі, на його думку, можна залучити в країну гроші, які їй збагачують. Політика обмеження конкуренції існує і сьогодні. Таким чином, внесок меркантилістів в теорію конкуренції можна вважати досить значним.

Західні історики економічних вчень не враховують внесок меркантилістів в економічну теорію, віддаючи першість фізіократам. За фізіократами закріпилась ідея про те, що конкуренція – природна форма ринкових відносин. Фізіократи виступали як прихильники неутручання держави в економічне життя країни, вони були противниками різного роду монополій, захисниками свободи здійснення підприємницької діяльності. [3]

Адам Сміт вперше довів, що конкуренція, вирівнюючи норму прибутку, приводить до оптимального розподілу праці та капіталу. Вона, узгоджуючи приватні інтереси та економічну ефективність, як "невидима рука" втілювала в собі механізм функціонування ринку. Якщо врахувати, яку роль надавав цьому механізмові в своїй праці "Дослідження про природу та причину багатства народів" А. Сміт, стає зрозуміло, що в його теорії провідне значення відводилось конкуренції як чиннику узгодження приватних та суспільних інтересів. Модель ринку, про яку писав А. Сміт, повністю виключає будь-який свідомий контроль над ринковими процесами. Вільний ринок у А. Сміта – це шлях, який веде до процвітання нації. Конкуренція розглядається як невід'ємний атрибут ринкового механізму. Конкуренція трактувалась як поведінкова категорія, коли "індивідуальні продавці та покупці змагаються на ринку за більш вигідні умови продажу та придбання відповідно" [4] Конкуренція і є тією самою "невидимою рукою" ринку, яка координує дії його учасників.

В "Принципах політичної економії та оподаткування" Д. Рікардо побудував практично довершену теоретичну модель досконалої конкуренції. Для того, щоб її описати, автор зосередив свою увагу на тому, як буде функціонувати дана система в довгостроковій перспективі. Такий підхід дозволив відійти від деталей, пов'язаних з державним регулюванням, монополією владою, географічними особливостями ринку, які в довгостроковій перспективі не мають вирішального значення. Для цієї розглядав Д.Рікардо, принципом є те, що ціни формуються лише під впливом ринкової конкурентної боротьби. Узагальненням елементом дослідження став "закон ринків", за яким встановлюється ринкова рівновага за умов повної зайнятості. Таким чином, Д.Рікардо значно доповнив та поглибив існуючу на той час ідею про досконалу конкуренцію.

Модель досконалої конкуренції була суттєво доповнена Карлом Марксом в "Капіталі" з позиції дії закону вартості. Конкуренція регулює розподіл капіталу між галузями, сприяє розвитку тенденції норми прибутку до зниження, утворенню середньої норми прибутку. К. Маркс зазначав, що рівність прибутку у всіх галузях промисловості та всього господарства передбачає повну свободу конкуренції, свободу переливу капіталу з одної галузі в іншу. А приватна власність на землю створює монополію, заваду цьому вільному переливу. Через цю монополію, наприклад, продукція сільського господарства, де нижча органічна будова капіталу і вища норма прибутку, не йде в цілком вільний процес вирівнювання норми прибутку; власник землі, як монополіст, отримує можливість утримати ціну вище середнього рівня, а ця монополія ціна породжує абсолютну ренту [5]. Значення ідей К. Маркса полягає в тому, що він вперше розглянув конкуренцію з позиції теорії вартості, а також показав, що конкуренція стосується не лише окремих сегментів ринку, а цілих галузей.

Неокласична школа ще повніше виявила вплив досконалої конкуренції на цінову систему. Розвиваючи основні теоретичні положення попередників, А. Маршалл послідовно та повно обґрунтував механізм автоматичного встановлення рівноваги на ринку за допомогою досконалої конкуренції та дії законів граничної корисності та граничної продуктивності. Крім цього А. Маршалл вперше піддав критичному аналізу умовності моделі чистої конкуренції і створив основи теорії нової моделі конкуренції – монополістичної. Це стало можливим завдяки розробці теорії аналізу часткової та довгострокової рівноваги на ринку, а також завдяки врахуванню процесу розвитку технології та споживачьких переваг при визначенні відносних цін.

В цілому кінець XIX та початок XX століття стали періодом, який змінив багато поглядів на конкуренцію, її роль в економіці. Невдоволення існуючою моделлю досконалої конкуренції було зумовлене надмірною увагою лише одному аспекту конкуренції – врахуванню лише цінових методів її ведення. Така однобічність не дозволяла розкрити сутність конкурентної діяльності суб'єктів ринку. Праці Дж. Робінсон та Е. Чемберліна підвели підсумки дискусії про характер ціноутворення в умовах монополії і про виникнення нецінових методів конкуренції. Основний недолік в описуванні монополії класичною та неокласичною школами полягав у тому, що в дослідженнях приділялась велика увага координаційній ролі ціни в довгостроковій рівновазі. Розвиток теорії конкуренції в моделі олігополії та монополії було здійснено в працях Ф.І. Еджуорта (математичне описування), А.П. Лернера (монополія влада та її оцінка), К. Вікселя (конкуренція і цінова дискримінація) та ін.

Таким чином, у XX столітті сформувались загальні уявлення про сутність конкуренції та про її основні руйнівні сили в формі постулатів про моделі досконалої (чистої) конкуренції, монополістичної, олігополістичної конкуренції та чистої монополії.

Крім цього, враховуючи важливу роль конкуренції в розвитку економіки, її дослідження доповнились виявленням функцій конкуренції, які не зводяться лише до регулювання цін на ринку. Й. Шумпетер стверджував, що з точки зору економічного зростання, конкуренція являє собою суперництво старого з новим. Іншими словами, конкуренція здійснює вплив на життєздатність фірми та її основу. [6]. Нобелівський лауреат з економіки, австрійський вчений Фридрих А. фон Хайек зазначив, що конкуренція – це процес, завдяки якому люди отримують та передають знання. На його думку, на ринку лише завдяки конкуренції приховане стає явним [7].

В сучасних умовах продовжується вивчення конкуренції, оскільки це складне суспільно – економічне явище. В науковій літературі зустрічається значне число визначень, кожне з яких заслуговує на увагу. Але велика кількість визначень свідчить не лише про багатоплановість певного явища, і конкуренції в тому числі. Це є свідченням також і недостатнього рівня дослідження явища. Дослідники конкуренції для виявлення стартових позицій наукового пошуку класифікують різноманітні підходи до вивчення конкуренції, а не лише їх перераховують, настільки велика кількість визначень конкуренції сьогодні існує. Так, наприклад, відомий російський вчений А.Ю. Юданов [8] в своїй роботі спирається на класифікацію підходів до розуміння конкуренції, яка включає: поведінковий підхід, представником якого є Адам Сміт. Адам Сміт пов'язував конкуренцію з чесним суперництвом між продавцями (або покупцями), за найбільш вигідні умови продажу або купівлі на ринку. Неокласики свій варіант трактування конкуренції пов'язували її з боротьбою за рідкісні економічні блага і за гроші споживачів, на які ці блага можна придбати; структурний підхід, джерела якого йдуть від робіт Ф. Еджуорта, А. Курно, Дж. Робінсон, Е. Чемберліна. При структурному підході акцент робиться на аналізі структури ринку, тих умов, які панують на ньому; функціональний підхід, який описує роль, яку конкуренція відіграє в економіці. Й. Шумпетер, як представник функціонального підходу, в межах свого підходу визначав конкуренцію як суперництво старого з новим. Ця класифікація важлива в тому плані, що вона допомагає краще реалізувати мету кожного конкретного дослідження, оскільки різні підходи акцентують увагу на певних аспектах багатопланового явища конкуренції. Якщо потрібно обґрунтувати застосування, або розробити систему певних ме-

тодів конкуренції, принципи вибору стратегії поведінки фірми на ринку – слід в основу покласти роботи, написані в межах поведінкового підходу. Аналізувати конкуренцію в межах структурного підходу доречно тоді, коли потрібно виявляти ступінь монополізації ринку. Якщо ж дослідження ставить за мету визначити роль конкуренції в економічному розвитку – потрібно вирішувати це питання з позицій функціональної інтерпретації конкуренції.

Проте такий висновок щодо оцінки різного роду підходів до визначення конкуренції недостатній. Сьогодні слід вести мову про більш всебічне уявлення про конкуренцію як про певну самостійну галузь наукового знання із своїм об'єктом та предметом аналізу. На цей аспект дослідження конкуренції останнім часом все більше свою увагу спрямовують науковці [9].

Поняття "конкуренція" – багатозначне, і потребує поглибленого наукового дослідження. Це і спосіб ведення господарства, це і спосіб існування капіталу, коли один капітал змагається з іншим. Конкуренція виступає в ролі об'єктивного регулятора суспільного виробництва, є необхідною умовою нормального функціонування ринкової економіки. І тоді, коли в країнах постсоціалістичного світу в другій половині XX століття гостро виникла потреба підвищення ефективності господарювання, почались економічні реформи ліберального типу, які ставили за мету запустити ринковий механізм як механізм, що забезпечує ефективне використання ресурсів і підвищення добробуту. Проте, як виявилось, швидкого очікуваного результату досягти не вдалося. Зокрема не достатньою мірою врахували те, що, як і інше явище, конкуренція має як переваги, так і недоліки, не повністю врахували те, що конкуренція потребує подальшого вивчення як явище, яке розвивається в певних умовах, що змінюються. Потреба у формуванні такого виокремлення конкуренції як самостійної теоретичної системи знань зумовлена тим, що, зокрема, в цій системі знань є дуже багато понять, які слід використовувати більш однозначно і не підміняти їх значення. Наприклад, досить часто використовуються практично як синоніми поняття "конкуренція" та "конкурентоспроможність", тоді як між ними існує досить суттєва різниця. Конкуренція є сутнісною ознакою розвитку ринку, є системою відносин, а конкурентоспроможність – це форма прояву наявності цих конкурентних відносин. Конкуренцію можна визначити як систему відносин, яка характеризується боротьбою, суперництвом між різними ринковими суб'єктами з приводу розподілу обмежених благ та ресурсів, які забезпечують перевагу окремим суб'єктам в разі їх перемоги в певних ринкових умовах (досконалої монополістичної та олігополістичної структури ринку). Можна зазначити, що ця боротьба наділена рисами природного відбору, як це відбувається в природі. Конкуренція – змагання на ринку в умовах відсутності монополії; відносини суперництва між двома або кількома економічними суб'єктами господарської діяльності, що проявляється у вигляді прагнення кожного обійти інших в досягненні єдиної мети, отримати більш швидкий результат; особливий вид за задумом чесної економічної боротьби, в якій за наявності рівних шансів у кожній з сторін перемогу отримує більш підприємлива сторона; суперництво між учасниками ринку за кращі умови виробництва та реалізації продукції. Таким чином, суттєва, базова складова сутності конкуренції – змагальність, або суперництво. Але цього недостатньо для розкриття сутності конкуренції.

Іншою базовою складовою поняття конкуренції є зацікавленість учасників суперництва. В межах класичної економічної теорії конкуренція розглядається як невід'ємний елемент ринкового механізму. А. Сміт трактував

конкуренцію як поведінкову категорію, коли індивідуальні продавці і покупці змагаються на ринку за більш вигідні умови продаж та придбання товарів. Адаже конкуренція – це та сама "невидима рука" ринку, яка в ринкових умовах координує діяльність його учасників. Мета конкуренції боротьба за отримання якомога більшого прибутку.

Таким чином, іншою стороною конкуренції, її рушійною силою для кожного учасника є особистий мотив, зацікавленість в досягненні позитивного для себе результату. Протидія суперникам не може і не повинна бути самоціллю конкуренції. Це є другорядний наслідок зусиль по досягненню вигідних для себе результатів.

Таким чином, для розкриття сутності конкуренції важливі три моменти: наявність власного мотиву до діяльності, очікування позитивних для себе результатів; наявність необхідних умов у вигляді певної структури ринку; суперництво, можливість і здатність протистояти суперникам. Таке визначення конкуренції дозволяє виокремити поняття "конкурентоспроможність", під яким слід розуміти такий його стан, який характеризується реальною або потенційною можливістю виконання своїх функціональних зобов'язань в умовах можливої протидії суперників. Дане визначення є найбільш загальною характеристикою, яку можна застосувати до будь-якого об'єкта. Практичними проблемами конкурентоспроможності займаються різноманітні суб'єкти ринку, які можуть бути конкурентами: виробники, інвестори, представники оптової та роздрібною торгівлі тощо. Кожен суб'єкт ринку, яку б мету не ставив перед собою, бажає знати, який з об'єктів (товар, послуга, підприємство в цілому) якою мірою є конкурентоспроможним. Виникає проблема кількісної оцінки конкурентоспроможності. В цьому плані мова йде про порівняльну оцінку, яка в

науковій літературі отримала назву "рівень конкурентоспроможності". Слід відзначити, що в багатьох випадках при використанні терміна "конкурентоспроможність" автори мають на увазі саме міру порівняння та визначення переваг одного об'єкта над іншим, тобто мають на увазі саме рівень конкурентоспроможності.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином на основі аналізу еволюційного розвитку теоретичних уявлень про конкуренцію обґрунтовано необхідність виокремлення теорії конкуренції як самостійної системи знань, яка дозволяє сформулювати та розкрити сутність понять "конкуренція", "конкурентоспроможність" та "рівень конкурентоспроможності". Звичайно, наші пропозиції не претендують на істину останньої інстанції. Ми б вважали свою мету досягнутою, якби ці роздуми сприяли подальшому дослідженню теорії конкуренції та розробленню практичних рекомендацій для обґрунтування шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємств та національної економіки в цілому.

1. *Портер М.* Международная конкуренция: Пер. с англ. / Под ред. и с предисловием В.Д. Щетинина. – М.: Международные отношения, 1993.
2. *Шнипко О.С.* Національна конкурентоспроможність: сутність, проблеми, механізм реалізації. – К.: Наукова думка, 2003.
3. *Кенз Ф.* Избранные экономические произведения. – М.: Изд-во Соцэкгиз, 1960.
4. *Смит А.* Исследование о природе и причинах богатства народов. – М.: 1997.
5. *Маркс К., Энгельс Ф.* Сочинения. – 2 изд. – Т. 23.
6. *Шумпетер И.* Теория экономического развития. – М.: Прогресс, 1992.
7. *Хайек Ф.А.* Познание, конкуренция и свобода. – СПб.: Пневма, 1999.
8. *Юданов А.Ю.* Конкуренция: теория и практика : Учебно-практическое пособие. – М.: Ассоциация авторов и издателей "Тандем", издательство "ГНОМ-ПРЕСС" – 1998.
9. *Піддубний І., Піддубна Л.* Теорія конкурентоспроможності: сучасний стан і предметно-методологічні аспекти розвитку // Економіка України. – 2007. – №8. – С. 52-53.

Надійшла до редколегії 06.02.2008

Г. Махінч, асп.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті здійснено аналіз фармацевтичного ринку України та розкрито особливості державного регулювання інноваційної діяльності фармацевтичних підприємств в сучасних умовах.

On article the pharmaceutical market in Ukraine is analyzed and peculiarities of state innovation regulation of pharmaceutical enterprises in contemporary conditions are showed.

Постановка проблеми. Участь України у світових економічних процесах передбачає узгодження механізмів вироблення національного законодавства про охорону здоров'я відповідно до стандартів країн з розвинутою ринковою економікою, невід'ємною та першочерговою частиною якого є розробка ефективних та дієвих методів державного регулювання інноваційного розвитку підприємств фармацевтичної галузі України. Адаже саме держава сприяє розвитку наукових досліджень у галузі охорони здоров'я і впровадженню їх результатів у діяльність підприємств фармацевтичної галузі, що призводить до підвищення рівня якості та конкурентоспроможності вітчизняних лікарських засобів, що в свою чергу відображається на підвищенні рівня охорони та оздоровлення населення України.

У зв'язку з цим актуальним є розгляд особливостей державного регулювання інноваційного розвитку підприємств фармацевтичної галузі України в сучасних умовах, що призведе до більшого усвідомлення необхідності реформування політики державної підтримки галузі охорони здоров'я України, яка має сприяти реалізації довгострокових цілей розвитку та зростанню нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з аналізом фармацевтичного ринку України, висвітлені у спеціалізованих періодичних виданнях

системи охорони здоров'я, а саме: тижневиках "Аптека" та "Провізор", інформаційно-аналітичних журналах "Вісник фармакології та фармації" й "Вісник фармації". Основу законодавства України про охорону здоров'я, в якому декларуються позиції щодо інноваційної діяльності фармацевтичної галузі, становлять: Закон України "Про лікарські засоби" від 04. 04. 96 р. № 22, Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання підвищення якості лікарських засобів" від 26.09.02 р. № 1419, Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Програми боротьби з виробництвом та розповсюдженням ФЛЗ на 2003-2008 роки" від 17.07.03 р. № 1075, Указ Президента України "Про заходи для поліпшення забезпечення населення лікарськими засобами і виробами медичного призначення, а також підвищенню ефективності державного керування в цій сфері" від 07.02.03 р. № 91. тощо [1; 3; 4; 7]. У зазначених вище періодичних та інших джерелах висвітлюються основні питання, пов'язані з розвитком фармацевтичної галузі України, проте багато питань в цій сфері залишаються невирішеними. Ґрунтовний аналіз існуючої законодавчої бази щодо регулювання національної політики в сфері інновацій у галузі охорони здоров'я вказує на зростаючий інтерес держави до проблематики розробки ефективних та дієвих методів регулювання інноваційної діяльності фармацевтичних підприємств в Україні.